

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 7. oktobrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 169/2026),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabaszāzes piegādes un lietošanas noteikumi” (spēkā līdz 2017. gada 2. aprīlim, turpmāk – Noteikumi Nr. 85) 98. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam, 99. punktu par neatbilstošu Satversmes 89. pantam, bet 101. punktu par neatbilstošu Satversmes 89. un 105. pantam un spēkā neesošu no viņas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētās normas nosaka:

“98. Ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabaszāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir samazināts patērētās dabaszāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabaszāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā par patērēto dabaszāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar sistēmas operatora izrakstītu pretenziju

par līgumsaistību izpildi. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.

99. Sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minētā pārkāpuma dēļ patērētās dabasgāzes daudzumu aprēķina šādi:

99.1. lietotājam, kas nav mājāsaimniecības lietotājs, – ņemot vērā faktiski patērēto dabasgāzi līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā vai pamatojoties uz lietotājam atļauto maksimālo dabasgāzes patēriņu stundā vai lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo dabasgāzes patēriņu stundā, ja tas pārsniedz lietotājam atļauto maksimālo dabasgāzes patēriņu stundā;

99.2. mājāsaimniecības lietotājam – ņemot vērā lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo dabasgāzes patēriņu stundā vai ņemot vērā sistēmas operatora apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktās dabasgāzes diferencētās patēriņa normas

[..]

101. Ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata dabasgāzes norēķinu uzskaites mērāparāta pēdējās kontroles vai uzstādīšanas laiku (minētais periods nedrīkst būt ilgāks par diviem gadiem).”

3. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests, 2) prasījums ir mainījies pēc būtības, 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2025. gada 19. februāra sprieduma lietā Nr. 2022-01-01 17.1. punktu*).

Satversmes tiesa 2020. gada 28. septembrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2019-37-0103 “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 „Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 98. punkta, 99.2. apakšpunkta un 100. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)”. Minētajā spriedumā par neatbilstošu Satversmes 105. pantam citstarp atzīts Noteikumu Nr. 85 98. un 99. punkts, ciktāl patērētās

dabaszgāzes daudzums nosakāms, pamatojoties uz enerģijas lietotājam atļauto maksimālo dabaszgāzes patēriņu stundā vai enerģijas lietotāja dabaszgāzes iekārtu maksimālo iespējamo patēriņu stundā, vai energoapgādes komersanta apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktajām diferencētajām patēriņa normām, un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža. Šāda persona ir arī Pieteikuma iesniedzēja, jo vienu no pieteikumiem, pēc kuriem minētā lieta tika ierosināta, iesniedza Rīgas rajona tiesa, apturot tiesvedību civillietā, kurā viņa bija atbildētāja. Savukārt Noteikumu Nr. 85 98. un 99. punkts par atbilstošu Satversmei atzīts, ciktāl patērētās dabaszgāzes daudzums nosakāms, pamatojoties uz faktiski patērētās dabaszgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā.

Pieteikumā Satversmes tiesai lūgts izvērtēt Noteikumu Nr. 85 98. un 99. punkta, ciktāl patērētās dabaszgāzes daudzums nosakāms, pamatojoties uz faktiski patērētās dabaszgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, atbilstību citām Satversmes normām, nekā to atbilstība vērtēta spriedumā lietā Nr. 2019-37-0103.

Tāpat formāli prasījums par Noteikumu Nr. 85 98. punkta atbilstību Satversmes 92. pantam un 99. punkta atbilstību Satversmes 89. pantam nav izspriests.

4. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā noteikts, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

Tiesa apmierinājusi AS “Gaso” prasību pret Pieteikuma iesniedzēju par maksas par neuzskaitīto dabaszgāzi, kompensācijas un izdevumu piedziņu. Neuzskaitīto, bet patērēto dabaszgāzi tiesa aprēķinājusi, balstoties uz faktiski patērētās dabaszgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā atbilstoši Noteikumu Nr. 85 98. un 99. punktam, kā arī pamatojusi, kāpēc nav pamata piemērot Noteikumu Nr. 85 101. punktu. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka

Noteikumu Nr. 85 98. un 99. punkta piemērošana un 101. punkta nepiemērošana rada viņai nesamērīgus zaudējumus un būtiski ierobežo viņai tiesības uz īpašumu, un 98. punkts neatbilst Satversmes 92. pantā ietvertajai nevainīguma prezumpcijai, 99. punkts – Satversmes 89. pantam, bet 101. punkts – Satversmes 89. un 105. pantam.

Pieteikuma iesniedzējas apsvērumi par apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes normām pēc būtības saistīti ar to, ka viņa nepiekrīt apstrīdēto normu piemērošanai konkrētā gadījumā. Piemēram, pieteikumā norādīts, ka tiesai, aprēķinot maksu par dabasgāzi, bija jāpiemēro Noteikumu Nr. 85 101. punkts, nevis 99. punkts. Tomēr šādi apsvērumi nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus konkrētā gadījumā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2025. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2023-40-01 10. punktu*).

Turklāt pieteikumā nav pamatots arī tas, kādas konkrētas pamattiesības Pieteikuma iesniedzējai izriet no Satversmes 89. panta un kādā veidā Noteikumu Nr. 85 99. punkts aizskar šīs viņas pamattiesības. Tāpat pieteikumā nav pamatots, ka Noteikumu Nr. 85 98. punkts reglamentē tādu tiesību jomu, uz kuru attiecināma Satversmes 92. panta otrajā teikumā ietvertā nevainīguma prezumpcija.

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas rada Pieteikuma iesniedzējai Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [.] pieteikuma (pieteikums Nr. 169/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina